

Ženy a alpinismus II.

Wanda Rutkiewicz

V roce 1991 ohlásila Wanda Rutkiewicz svůj životní projekt. Nazvala ho „Karavana snů“. Plán ji měl přivést během krátké chvíle na osm osmitisícovek. Byla by první ženou, která stanula na všech čtrnácti nejvyšších vrcholech světa, jen pět let poté, co se to podařilo Reinholdu Messnerovi. Polskou horolezkyni podporovali sponzoři a informoval o ní tisk. Někteří její přátelé ale s obavami kroutili hlavami. Akce byla jako Wanda sama: troufalá, cílevědomá, trochu chaotická.

Ladislav Jirásko viz popisky u foto

Wanda Rutkiewicz již předtím ukázala, co dokáže. V roce 1978 stanula jako třetí žena na Everestu, v roce 1986 pak jako první z žen na vrcholu K2, aniž by použila kyslíkový přístroj. V roce 1985 s krajanami Annou Czervińskou a Krystynou Palomowskou vystoupily jako první ženské

lanové družstvo na Nanga Parbat, v roce 1987 s Jerzym Kukulczkou zdolali Šiša Pangmu.

Všechno ale začalo mnohem dříve, už v roce 1961. Tehdy Wanda studovala ve Wroclawi a jako volejbalistka se nominovala do výběru na olympijské hry v Tokiu. Své srdce však výborná sportovkyně už od mládí zasvětila horolezectví. V něm byla nakonec tak ambiciózní, že již v roce 1964 získala povolení k lezeckému pobytu v Rakousku a na olympiádu neodjela. Jen o tři roky později ji uznávaná polská horolezkyně Halina Krüger-Syrokomská pozvala na společnou výpravu do oblasti Mont Blancu, kterou tehdy financoval polský vysokohorský klub. Wanda byla nadšená, projekt byl úspěšný. Obě ženy vystoupily východní stěnou na Grepon u Chamonix. Zvládly obtížný úsek, který se na lezecké scéně ocitl v palcových titulcích už v roce 1929. Tehdy tuto linii bez vůdce jako čistě ženské družstvo poprvé prostoupily Miriam O'Brien a Alice Damesme.

Na Bonattihu pilíři na Petit Dru šlo naopak Wandě a Halině při náhlé změně počasí doslova o život. Nakonec se jim podařilo slaniť, aniž přitom vystoupily na vrchol. Přesto spolu vyrazily za novými dobrodružstvími. Rok po dramatu na Petit Dru vylezly jako první ženský tým východní stranou na norský Trollryggen. Jednalo se o 1500 m dlouhou bigwallovou cestu s lanovými délkami v šestém stupni obtížnosti. V roce 1973 se Wandě podařil další mistrovský kousek, kterým na sebe upozornila na mezinárodní scéně. Společně s Danutou Wach a Stéfanií Egierszдорff zdolaly jako čistě ženská výprava severní stěnu Eigeru po těžké linii Messnera a Hiebelerů.

Bylo to první zopakování úseku, který v roce 1968 otevřeli bratři Messnerové s Tonim Hiebelerem a Fritzem Maschkem. Wanda Rutkiewicz ráda lezla v týmu žen. Po celou kariéru vyhledávala pro své expedice alpinistky. „Chtěla jsem lézt se ženami, protože pouhá přítomnost mužského partnera mě podvědomě zbavuje vlastního pocitu zodpovědnosti.“ A často tato slova opakovala. Mnozí chlapi jsou zvyklí vést a hledat nové cesty. O ní bylo ale známo, že tohle dělala sama. Říkala, že lezení v ženském družstvu ji daleko více naplňuje. Wanda navíc za ženské výpravy považovala jen ty, při kterých nepomáhali mužští nosiči. Tvrдила rovněž, že „smíšený tým evidentně není ženská expedice.“ Wanda uměla být umanutá. Když něco chtěla, dosáhla toho. Cíl ji motivoval tím víc, oč se zdál být nedosažitelnější. Jako při její cestě na K2, kdy do základního tábora došla o berlích a navzdory nezhojené zlomenině stehenní kosti se tu starala

1969 - Bernské Alpy - ve stanu na Konkordiaplatz, foto: Gertrude Reinisch

1969 Pyreneje, foto: winterclimb.com

1982 Wanda v campu pod K2. I přes ne zcela vyléčenou zlomeninu stehenní kosti doprovázela Wanda jako vedoucí tuto expedici až do základního tábora, foto: Jozef Nyka

o logistiku. Výpravu naplánovala a horolezecké parťačky chtěla dostat na vrchol. Ani její přítomnost ale nepomohla, klimatické podmínky byly příliš špatné. Z dopisu, který později napsala přátelům, vyplývá, jak ji tento neúspěch mrzel: „Od 15. srpna nám počasí celých šest týdnů nedalo šanci. Tvrďe jsme pracovaly, ale bylo to k ničemu. Chtěla jsem si oholit hlavu jako oběť, zaprodát svou duši ďáblu, nebo jako čarodějnice vyletět na berlích místo košťete nahoru a postavit 3., 4. a 5. tábor. Ale bohužel ani to nešlo.“ Někdy byla Wanda tvrdá k sobě i k druhým. Tento přístup jí stál hodně energie, protože spory a řevnivost vznikaly nejvíce právě na expedicích. Došlo k nim i v roce 1978 na Everestu. Velkou rozepří zde měla s vedoucím výpravy Karlem Mariou Herrligkofferem. Na jednu stranu způsoboval konflikty přezíravý postoj některých kolegů vůči ženám, na druhou stranu k nim patrně přispěla i Wanda sama. Například svým záměrem natáčet výstup až na vrchol. Zatížena filmovým vybavením odmítla nést rezervní kyslíkovou láhev, kterou musel vzít Šerpa Mingma. Její kolegy to v 8400 m. rozzuřilo tak mocně, že ji tam nechali samotnou. Přesto dokázala Everest zdolat. Šťastné vrcholové snímky tedy trochu klamou, protože neodrážejí panující napětí mezi členy expedice. Sigi Hupfauer se po návratu nechal slyšet, že ženy by bez Šerpů na Everestu „sotva měly reálnou šanci“. Po těchto zkušenostech

se Wanda rozhodla, že se na nejvyšší hory světa bude vydávat už jen s horolezkyněmi. Avšak ani to nebylo vždy jednoduché. Úspěšná byla při lezení, měla smysl pro velké věci, ale chyběl jí vztah k detailům. Bylo známo, že v jejím bytě se s každou další výpravou hromadilo víc a víc deníků, dokumentace, magnetofonových pásek a videí. A mnohé nepopsané. „Utřídit Wandin obrazový materiál vyžadovalo kombinatoriku detektiva,“ píše Gertrude Reinisch ve své knize Wanda Rutkiewicz : Karavana snů. Na Gašerbrumu i si jednou Gertruda lehla do stanu, který předtím postavila Wanda.

18. 9. 1987 Šiša-Pangma, foto: archiv Wanda Rutkiewicz

1998 - Titulka německého vydání knihy Karavana snů, foto: archiv LaH

Když kontrolovala, proč se prověšuje podlážka, zjistila, že její kolegyně postavila přístřešek nad ledovcovou trhlinou. Když o tom dnes Gertrude Reinisch vypráví, usmívá se. Její přítelkyně prostě byla taková a nikdo se na ni nemohl zlobit. Na to byla Wanda příliš šarmantní a přátelská. To dokládají i dopisy, které psala své důvěrnici a manažerce Marion Feik. Posílala jí „nejlepší myšlenky a mnoho milých slov“ a podepisovala se „vše krásné, tvoje Wanda“. Znamý horolezec a lékař se specializací na výškovou medicínu Oswald Oelz vzpomíná, jak byla Wanda cílevědomá, ale i soucinná. Když na Makalu jen tak tak unikl smrti kvůli otoku plic, starostlivě o něj pečovala, šla mu naproti a dovedla ho až ke stanu v základním táboře. Pak mu